

lönd þau eiga, sem um er rekið eða í er áð. Eigi má leggja upp með slíka rekstra að morgni fyrr en markljóst er orðið, og eigi halda áfram að kvöldi, eftir að fer að skyggja, nema brýna nauðsyn beri til.

Skýlt er sláturhúsum að láta fara fram markskoðun á öllu fé, sem þar er leitt til slátrunar.

39. gr.

Sýslunefndin sker úr öllum ágreiningi milli hreppsnefnda út af fjallskilamálum. Enn fremur geta einstakir menn komið sér saman um að leggja slík ágreiningsmál undir úrskurð sýslunefndar.

40. gr.

Brot gegn reglugerð þessari varðar sektum samkvæmt lögum nr. 42 frá 1969.

Reglugerð þessi, sem sýslunefnd Suður-Þingeyjarsýslu hefur samið, staðfestist hér með, samkvæmt sveitarstjórnarlögum nr. 58 29. mars 1961, og 3. gr. laga um af-réttarmálefni, fjallskil o. fl. nr. 42 12. maí 1969, til þess að öðlast þegar gildi og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Jafnframt fellur úr gildi fjallskilareglugerð fyrir Suður-Þingeyjarsýslu og Húsa-víkurkaupstað nr. 77 frá 11. júlí 1959.

Landbúnaðarráðuneytið, 28. júní 1974.

Halldór E. Sigurðsson.

Haukur Jörundarson.

FJALLSKILAREGLUGERÐ

fyrir Norður-Þingeyjarsýslu austan Jökulsár.

I. KAFLI

Um stjórn fjallskilamála.

1. gr.

Norður-Þingeyjarsýsla austan Jökulsár skiptist í tvö fjallskilafélög þannig: Á milli Jökulsár og Hafralónsár sé eitt fjallskilafélag og annað fjallskilafélag sé austan Hafralónsár, að takmörkum Norður-Múlasýslu. Vestra fjallskilafélagið skiptist í deildir eftir hreppum. Hreppum má og skipta í deildir, ef viðkomandi hreppsnefnd telur þess þörf og sýslunefnd samþykkir.

2. gr.

Sýslunefnd hefur yfirstjórn allra fjallskilamála samkvæmt gildandi sveitarstjórnarlögum, en hreppsnefnd annast framkvæmd þeirra hver í sínu hreppi.

3. gr.

Hver hreppsnefnd skal skipa einn mann til að hafa á hendi stjórn og umsjón fjallskilamála hreppsins og nefnist hann fjallskilastjóri.

4. gr.

Hver hreppsnefnd, eða fjallskilastjóri fyrir hennar hönd, haldi sérstaka fjallskilabók, staðfesta af oddvita sýslunefndar. Í þá bók skal skrá allt, er viðkemur fjallskilamálum hreppsins. Fjallskilastjóri skal hafa þóknun fyrir störf sín eftir ákvörðun hreppsnefndar.

5. gr.

Hver fjallskiladeild skal hafa sérstakan fjallskilasjóð og renna í hann allar tekjur og úr honum greiðast öll gjöld, er af fjallskilum stafa.

Hreppsnefndaroddviti eða formaður fjallskiladeildar annast reikningsfærslu fjallskilasjóðs, innheimtur og gjöld. Reikningar sjóðanna skulu fylgja sveitarsjóðs-reikningum til endurskoðunar og úrskurðar.

II. KAFLI**Um afrétti, heimalönd og upprekstur.****6. gr.**

Land, sem fjallskilaframkvæmd tekur til, skiptist í afrétti og heimalönd. Þar sem almenningar (óbyggðir) þurfa hreinsunar við tekur fjallskilaframkvæmd til þeirra, eftir því sem þörf krefur. Það skulu vera afréttir sem að fornu hafa verið, þó getur sýslunefnd ákveðið nýja afrétti eftir tillögum hreppsnefndar og með samþykki landeigenda. Enn fremur geta hreppsnefndir með samþykki sýslunefndar, breytt takmörkum afrétta og lagt til þeirra land, er þær hafa full umráð yfir. Ekki verður afréttarland, þótt í einkaeign sé, gert að heimalandi, nema samþykki sýslunefndar komi til.

7. gr.

Hver hreppsnefnd skal semja skrá um landamerki afréttarlanda hreppsins og skal hún innfærð í fjallskilabókina. Skrár þessar skulu sendar sýslunefnd, er samræmir þær og gerir heildarskrá yfir alla afrétti er héraðsbúar nota. Breytingar á afréttum, eða réttindum yfir þeim, skulu færðar í afréttarskrá. Afréttarskrá skal geymd í skjallasafni sýslunnar.

8. gr.

Uppreksrarrétt á afrétt hrepps eiga allir búfjáreigendur, sem landsnot hafa í viðkomandi hreppi.

Um uppreksrarrétt á afréttarland, sem liggur undir einstaka jörð eða stofnun, fer eftir fornri venju eða samningum.

9. gr.

Heimilt er að nota heimalönd til uppreksrar fyrir sauðfé, ef hreppsnefnd samþykkir. Skoða skal slík heimalönd sem afrétt hvað göngur snertir, enda séu þau notuð á þann hátt af fleirum en landeiganda sjálfum.

Nú rekur maður fé sitt í annars manns heimaland í heimildarleysi, og skal þá eigandi eða umráðamaður landsins tafarlaust tilkynna það fjallskilastjóra, er sér um samdægurs, að féð sé rekið til afréttar á kostnað fjáreiganda. Verði ágreiningur milli fjallskilastjóra og fjáreiganda um gjald fyrir slíkan rekstur, má vísa ágreiningnum til sýslunefndar til úrskurðar.

10. gr.

Um afréttargjald til eiganda afréttarlands fer eftir samningi eða, ef samkomulag næst ekki, eftir ákvörðun viðkomandi hreppsnefndar. Þó getur sá aðili, sem eigi vill una ákvörðun hreppsnefndar krafist mats dómkvaddra manna um gjaldhæð. Ákvörðun um hagatoll, hvort heldur ákveðinn er með samningi eða eftir mati, gildir aldrei fyrir lengri tíma en 6 ár í senn.

11. gr.

Nú eiga tveir menn eða fleiri afrétt saman og skiptist þá afréttartollur milli þeirra eftir tiltölu hvers í afrétt, þótt einn leyfi upprekstur frekar en aðrir.

12. gr.

Heimilt er umráðsmanni lands, sem verður fyrir ágangi af afréttarfé að sumrinu, að gera umkvörtun um það til viðkomandi fjallskilastjóra. Sjái fjallskilastjóri að umkvörtunin sé á rökum byggð, skal hann láta reka fénaðinn í afrétt eða til skilaréttar, ekki síðar en tveimur sólarhringum eftir að umkvörtunin var gerð, nema öðruvísi um semjist við þann, er fyrir átroðningi varð. Kostnaður við slíka rekstra greiðist úr fjallskilasjóði.

Enginn má reka fénað þann, er úr afrétt gengur að sumrinu, til sveitar eða á nágranna.

III. KAFLI

Um fjárréttir.

13. gr.

Fjárréttir skiptast í aðalréttir, aukaréttir og heimaréttir. Ákveður sýslunefnd, eftir tillögum hreppsnefnda, hverjar séu aðalréttir og aukaréttir.

Aðalréttir og aukaréttir eru:

Í Fjallahreppi:

Aukarétt: Viðihólsrétt.

Í Öxarfjarðahreppi:

Aðalréttir: Tungurétt og Sandfellshagarétt. — Aukarétt: Landsrétt.

Í Presthólahreppi:

Aðalréttir: Katastaðrétt og Leirhafnarrétt. — Aukaréttir: Arnarhólsrétt og Blikalónsrétt. Ásmundarstaðarétt og Hólsrétt.

Í Svalbarðshreppi:

Aðalrétt: Garðsrétt.

Í Raufarhafnarhreppi:

Aukarétt: Ytravogsrétt.

Í Sauðaneshreppi og Þórshafnarhreppi:

Aðalrétt: Hallgilsstaðarétt. Aukarétt: Efralónsrétt.

14. gr.

Skylt er hverjum hreppi eða fjallskiladeild að viðhalda aðalréttum og byggja að nýju þegar þörf krefur. Kostnaður við byggingu og viðhald aðalréttanna — almennings og dilka — greiðist úr fjallskilasjóði.

Fjallskilastjóri hefur umsjón með byggingu og viðhaldi aðalréttanna.

Kostnaður af byggingu og viðhaldi aukaréttanna greiðist að $\frac{2}{3}$ úr fjallskilasjóði og $\frac{1}{3}$ af þeim fjáreigendum, sem nota réttina sem heimarétt.

Landeigandi aukaréttanna skal hafa umsjón með byggingu og viðhaldi réttanna.

Heimilt er sveitarstjórn að greiða úr fjallskilasjóði styrk til byggingar heimaréttanna, en þó því aðeins, að gera þurfi ráð fyrir verulegu réttarplássí fyrir afbæjarfé.

15. gr.

Við hverja aðalrétt skal vera ómerkingadilkur, svo og dilkur fyrir sjúkt fé. Einnig skal hreppsnefnd sjá um að við hverja aðalrétt séu nægilega margir dilkar fyrir fé úr öðrum hreppum. Auk þess skal við hverja aðalrétt vera nægilega víðlent, fjárhelt geymslupláss, svo hægt sé að geyma þar réttarsafn yfir nótt.

16. gr.

Þar sem afréttir eru viðlendir og hreppsþúum þykir þörf á, skal byggja gangnamannakofa á hentugum stöðum, svo gangnamenn geti notið þar skjóls fyrir sig og hesta sína, þegar þörf krefur. Fjallskilastjóri, eða oddviti, sér um byggingu og viðhald gangnakofa. Kostnaður greiðist úr fjallskilasjóði.

IV. KAFLI

Um haustgöngur, réttir og vorsmölun.

17. gr.

Hver fjáreigandi, sem á sauðfé á afrétt, er skyldur að gera fjallskil á þann hátt og á þeim tíma er hreppsnefnd ákveður.

Þeir, sem reka fé sitt á annarra hreppa afrétti skulu greiða $\frac{3}{4}$ fjallskilakostnaðar, móts við aðra fjáreigendur hreppsins.

Skyldur er hver bóndi að inna af hendi fjallskil fyrir heimanenn sína og aðra, er hjá honum eiga fjallskyldan fénað, gegn endurgjaldi frá hlutaðeigandi fjáreiganda.

18. gr.

Skyllt er hverjum fjáreiganda að gefa hreppsnefnd skýrslu um fjártölu á afrétt á þeim tíma er hún ákveður. Hreppsnefnd er skyllt að semja skýrslu um fjártölu þeirra hreppsþúa, er rekið hafa fé á utansveitarafrétti og senda hlutaðeigandi hreppsnefnd eigi síðar en mánuði fyrir fyrstu göngur.

Hreppsnefnd skal jafna öllum fjallskilakostnaði á fjártölu hreppsþúa og annarra þeirra, er afrétt hreppsins nota, með ákveðinni krónutölu á kind og nefnist sú fjársöfnun fjallskilasjóður. Úr þeim sjóði skal greiða gangnakostnað og annað, er fjallskil varðar, sbr. 14.—16. gr.

19. gr.

Hreppsnefnd skal skipta afrétti þeim, sem hún á yfir að ráða, í leitarsvæði og kveða á um hve marga menn þurfi í hverja leit, og svo til annarra fjárrétta, sem sækja þarf fé að. Skrá um þetta skal færa í fjallskilabók hreppsins. Hreppsnefndir semji sín á milli um meðferð utansveitarfjár.

20. gr.

Nú verður ágangur fjár frá einu stefarfélagi í annað, eða frá einu fjallskilaumdæmi í annað, og getur þá sá er fyrir verulegum ágangi verður, krafið hinn aðilann um gjald fyrir, eða að hann sendi menn í göngur ef um semst, eftir því sem hæfilegt þykir, miðað við gangnakostnað og usla í högum. Komi hreppsnefndir sér ekki saman um kostnað af þessu, má skjóta ágreiningnum til úrskurðar sýslunefndar.

21. gr.

Hverjum fjáreiganda er skyllt að inna af hendi fjallskil sem á hann hafa verið lögð, á þeim tíma og með þeim hætti, sem hreppsnefnd hefur ákveðið. En heimilt er honum að bera upp við hreppsnefndina aðfinnslur um það hvernig fjallskilum er jafnað á hann og aðra. Náist ekki samkomulag milli hreppsnefndar og fjáreiganda, má skjóta ágreiningnum til úrskurðar sýslunefndar.

Enginn sá, sem fjallskil eru lögð á, getur komist hjá að inna þau af hendi þótt hann hafi kært yfir þeim og lagt það mál til úrskurðar.

22. gr.

Nú vanrækir fjáreigandi að framkvæma þau gangnaskil, sem honum hafa verið gerð eða leggur ógildan mann til fjallskila, þá er það gangnarof og varðar sektum.

Rétt er gangnaforingja eða fjallskilastjóra að fá mann til að gera gangnaskil í stað þess, er gangnarof gerði, á hans kostnað. Auk þess greiði hann sekt til fjallskilasjóðs, er hálfum göngunum nemur.

23. gr.

Hæfan gangnamann skal álíta þann, sem gangnaforingi og minnst helmingur gangnamanna tekur gildan. Nú hefur fjáreigandi engan hæfan mann og getur ekki útvegað hann. Skal hann þá tilkynna það fjallskilastjóra minnst 6 dögum áður en gangnaskilin eiga að framkvæmast, en fjallskilastjóri útvegar mann og annað, sem með þarf — hest, fæði o. s. frv. — og borgar þá fjáreigandi sektalaust allan þann kostnað, sem af fjallskilunum leiðir, án tillits til mats á þeim.

24. gr.

Hreppsnefnd skipar einn kunnugan og gætinn mann sem gangnaforingja fyrir hvert leitarsvæði. Gangnaforingi skipar fyrir um tilhögun gangna og hefur alla stjórn á þeim. Hann sér um, að safnið sé rekið með reglu og gætni, og kveður menn til að gæta þess, þar til það er komið í rétt eða náttþaga.

Hver gangnamaður er skyldur til að hlýða sínum gangnaforingja. Öll óhlýðni við skipunum hans varða sektum.

25. gr.

Gangnaforingi skal annast um að farið sé svo vel með féð sem unnt er. Nú koma fyrir kindur, sem ekki er unnt að koma lifandi til rétta og ekki er þreytu um að kenna, skal þá slátra þeim.

Fjallskilastjóra skal tilkynnt, ef gangnamenn hafa orðið að skilja eftir þreyttar kindur og ógangfærar, svo og kindur, sem lógað hefur verið í göngunum, og skal hann í samráði við eiganda eða eigendur ráðstafa þeim svo fljótt sem unnt er. Fjallskilasjóður greiðir kostnað sem af þeim leiðir að $\frac{1}{3}$.

26. gr.

Hreppsnefnd skal birta með umburðarbréfi (gangnaseðli), er berist eftir boðleið um hreppinn hæfilegum tíma áður en fjallskil byrja, hvað hver fjáreigandi á að leggja til fjallskila á því hausti. Þar skal tekið fram: Fjártala á afrétt, kostnaður á kind, hverjir séu gangnaforingjar, hvenær rétta skal á aðalréttum, hver sé réttarstjóri og annað það, er fjáreigendur og gangnamenn varðar.

27. gr.

Það skal vera aðalregla að gera þrenn fjallskil hvert haust. Þó er hreppsnefnd heimilt að fyrirskipa fjórðu göngur, ef ástæða þykir til. Hreppsnefnd er heimilt að ákveða vorsmölun til rúnings ef ástæða þykir til.

Ókunnugu fé, sem fyrir kemur í vorsmölum og eigendur ráðstafa ekki sjálfir, skal ekki sleppa, nema lömb fylgi mæðrum.

28. gr.

Nú kemur óveður þegar gangnamenn eru á stað komnir og göngur byrjaðar, svo þær verða að litlu eða engu gagni, er þá hlutaðeigandi hreppsnefnd heimilt að láta endurtaka göngurnar og greiða aukabóknun fyrir.

29. gr.

Fjallskilum skal haga þannig, að réttardagur úr fyrstu göngum sé 21. september. Heimilt er hreppsnefndum að breyta út af þeirri reglu, ef nauðsyn krefur og samkomulag næst milli samliggjandi hreppa. Réttardaga úr síðari göngum ákveður hreppsnefnd á hverjum stað. Fjallskilum skal lokið eigi síðar en 15. október.

30. gr.

Við hverja aðalrétt skal hreppsnefnd skipa duglegan réttarstjóra. Skal réttarstjóri kominn til réttar í tæka tíð hvern réttardag. Hann skipar fyrir um hvernig drættir skuli hagað og heldur mönnum til starfa. Hann bannar stranglega alla óreglu, er veldur töfum við dráttarstörf. Sýni nokkur í réttinni óhlýðni gegn skipunum hans, varðar það sektum sem fyrir gangnarof.

31. gr.

Réttarstjóri skal láta taka allar sjúkar og grunsamlegar kindur úr safninu eða réttinni strax og þeirra verður vart og einangra þær. Hann skal og annast um, að ómörkuð lömb séu hirt á réttinni og dregin í dilk, svo fjáreigendum gefist kostur að á láta lambsmæður helga sér þau.

Enginn má helga sér markklauða kind eftir fjárbragði og enginn má taka ómarkað lamb af réttum, nema með samþykki réttarstjóra. Réttarstjóri skal að loknum drætti afhenda hreppstjóra, eða umboðsmanni hans, alla ómerkinga og aðrar kindur, sem ekki finnast eigendur að, svo og sjúkt fé og það fé, sem samkvæmt fyrirmælum sauðfjársjúkdómanefndar ekki má reka heim til sín.

32. gr.

Réttarstjóri skal skipa markglöggan og áreiðanlegan mann til að rannsaka fé utansveitarmanna, áður en það er rekið af réttinni, til að koma í veg fyrir misdrátt.

33. gr.

Heimilt er hreppsnefndum að ákveða að haustsmölun heimalanda verði metin til aðalfjallaskila að meira eða minna leyti, eftir því sem til hagar á hverjum stað.

34. gr.

Nú er jörð í eyði og land hennar ekki lagt til afréttar viðkomandi hrepps með samningum, og er þá eiganda eða umboðsmanni hans skylt að annast um hreinsun heimalands jarðarinnar sem og önnur fjallskil, eins og byggð væri. Nú fellur sveitarfélag eða verulegur hluti þess úr byggð, og skal þá sýslunefnd sjá um, að fjallskil séu framkvæmd á eyðilöndum. Kostnaður við þau skiptist þannig, að eigendur bera $\frac{1}{2}$, hreppar þeir er fjárvon eiga í löndunum $\frac{1}{4}$, og ríkið $\frac{1}{4}$. Búnaðarfélag Íslands úrskurðar kostnaðarreikninginn.

35. gr.

Nú eru heimalönd eigi smöluð af gangnamönnum og er þá hver bóndi skyldur að smala heimaland sitt á hausti samhliða leitum, ef sveitarstjórn mælir svo fyrir, sama gildir um eigendur eyðibýla þó að þeir eigi þar ekki fjár von. Hlýði umráðamaður lands ekki fyrirmælum sveitarstjórnar, ber honum að greiða smölunarkostnað eftir mati sveitarstjórnar.

Vafafé og ómerkingar, sem lambamæður hafa ekki helgað sér á aukarétt og heimarétt, gangi til aðalréttar. Að öðru leyti skipar hreppsnefnd fyrir um meðferð þess fjár, er kemur fyrir í þeim réttum.

V. KAFLI**Um hreinsun heimalanda eftir réttir.****36. gr.**

Hreppsnefnd skal sjá um, að eftir réttir á haustum séu öll heimalönd rækilega smöluð svo oft sem þurfa þykir.

37. gr.

Skyldur er hver bóndi eða landráðandi að hirða fé það, sem finnst í heimalandi hans, eftir að fjallgöngum er lokið og láta eigendur vita. Um utansveitarfé tilkynnist til fjallskilastjóra, sem ráðstafar því.

38. gr.

Hreppsnefnd sér um flutning þess fjár, sem kemur fyrir í öðrum sveitum, eftir að fjallskilum er lokið og skiptist kostnaður að jöfnu milli fjallskilasjóðs og hlutaðeigandi fjáreigenda.

VI. KAFLI

Um óskilafé.

39. gr.

Hver sá, sem fjallskil innir af höndum, hvort heldur við smölun afrétta eða heimalanda, skal leitast við að handsama, svo fljótt sem verða má, ómerkinga, sem vart kann að verða, og auðkenna þá, ef þeir fylgja móður.

Nú koma ómerkingar eða annað óskilafé til réttar, og skal þá draga það í sérstakan dilk, þar sem menn eiga kost á að leiða mæður til ómerkinga og sanna eignarrétt sinn á öðru óskilafé. Fjárbragð eitt má aldrei skera úr um eignarrétt.

40. gr.

Ómerkingum og óskilafé, sem kemur fyrir í skilaréttum, og ekki finnast eigendur að, skal þegar lógað í sláturhúsi, og sér hreppstjóri um, að svo sé gert. Áður en slíku fé er lógað, skal skrifa nákvæma lýsingu á því, þar sem getið sé marks og annarra einkenna, er eigendur gætu helgað sér það eftir.

Óskilafé, sem fram kemur eftir réttir og ekki finnast eigendur að, eða ekki kemst til eigenda vegna fjarlægðar, skal fara með á sama hátt.

Allt óskilafé, sem fargað er, skal lagt inn á reikning, þannig að greiða megi út verð hvernar kindar, ef eigandi finnst.

41. gr.

Fyrir árslok skulu hreppsstjórar birta í Lögbirtingablaði tilkynningu um förgun óskilafjár, hver í sínum hleppi. Skal í tilkynningu greint mark og auðkenni hvernar kindar, eftir því sem kostur er, og skorað á rétta eigendur að gefa sig fram og sanna rétt sinn innan tiltekins tíma.

42. gr.

Af sláturverði ómerkinga og annars óskilafjár greiðist áfallinn kostnaður. Eftirstöðvar andvirðis greiðast eiganda, ef hann sannar eignarrétt sinn innan tiltekins tíma, ella í viðkomandi fjallskilasjóð.

43. gr.

Nú kemur fyrir kind með marki ákveðins manns, en hann telur sig ekki eiganda. Skal þá fara með kindina sem óskilafé.

VII. KAFLI

Um eftirleitir.

44. gr.

Þegar fyrirskipuðum fjallskilum er að fullu lokið, skal fjallskilastjóri leyfa eftirleitir á afréttum, annað hvort fyrir unsanda borgun úr fjallskilasjóði, eða á kostnað leitaranna sjálfra. Fjallskilastjóri skal auglýsa hvað af afréttum hrepps-

ins er gefið upp til eftirleita. Séu nærheiðar ekki gefnar upp til eftirleita, skal fjallskilastjóri semja við heiðaeigendur að þeir hreinsi nærheiðar, þar sem fé þeirra gengur, fyrir 5. nóvember haust hvert.

45. gr.

Nú finnur maður óheimt fé í eftirleit, án þess að samið hafi verið um borgun fyrir ferðina og ber honum þá greiðsla fyrir hverja kind, sem svarar 25% af skattmáli áa, eins og það er á hverjum tíma.

Borgun fyrir óheimt fé greiðist úr fjallskilasjóði. Fyrir óheimt fé, sem finnst í heimalöndum eða við smölun fjár, þótt í afrétt sé, eftir að fjallskilum er lokið, er eigi skylt að greiða fundarlaun.

Nú finnst fé í eftirleit, og skal það tilkynnt fjallskilastjóra, en hann gerir ráðstafanir til, að hið fundna fé komist til réttra eigenda.

Oddviti hreppsnefndar greiðir eftirleitalaun eftir ávísun frá fjallskilastjóra.

46. gr.

Fyrir heintar kindur, sem finnast í eftirleit í fjærheiðum, ber eiganda að greiða hálf eftirleitarlaun.

VIII. KAFLI

Um mörk og markaskrá.

47. gr.

Fjármörk eru: Eyrnamörk, hornamörk og brennimörk. Hver fjáreigandi er skyldur að hafa glögg eyrnamark á fé sínu. Lömb skulu mörkuð, þau er til næst, fyrir lok tólftu viku sumars. Skylt er hverjum fjáreiganda að hafa hreppsmerki á fé sínu, brennimark á vinstra horni, ef fé er hyrnt, en plötu í vinstra eyra á kollóttu fé, með sömu stöfum og hrepps-brennimerkið.

Hreppabrennimörk eru þessi:

Í Sauðaneshreppi og Þórshafnarhreppi L 1.

Í Svalbarðshreppi S 2.

Í Presthólahreppi P 3.

Í Öxarfjarðarhreppi Ö 4.

Í Fjallahreppi F 5.

Í Raufarhafnarhreppi R 6.

48. gr.

Ekki mega menn eiga námerkt frekar en þörf krefur og hefur markadómsmaður rétt til að kveða á um hversu námerkt má vera. Þess skal sérstaklegt gætt, að enginn fjáreigandi í Norður-Þingeyjarsýslu austan Jökulsár noti fjármark, sem til er í Norður-Múlasýslu, norðan Jökulsár á Brú.

49. gr.

Sauðfé skal draga eftir mörkum. Markið helgar markeiganda kind, nema sannist að annar eigi. Enginn má draga sér kind, sem eigi ber hans rétta mark. Ef kind er með brennimarki eða hornamerki annars manns en þess, sem eyrnamerkið á, skal sá talinn eigandi, sem á brennimerkið eða hornmerkið, og skal hann þá, ef eigandi eyrnamarksins krefst, gera grein fyrir, hvornig hann er að henni kominn. Kind sem hefur eyrnamark eins, brennimark annars og hornamark þess þriðja, skal talin eign þess, sem brennimarkið á. Þó skal hann ef krafist er, gera grein fyrir, hvornig hann hefur eignast kindina. Enginn má nota mark annars manns, nema leyfi hans komi til.

Nú flytur maður inn í sveit með mark, sem er náíð öðrum í sama fjallskilafélagi og er hann þá skyldur að breyta marki, ef markadómsmaður krefst þess.

50. gr.

Mörk ganga að erfðum. Gefa má mark, svo og selja. Taka má upp nýtt mark, gerðamark, enda hafi eigi annar maður í því héraði, eða hinum næstu sams konar mark eða svo svipað, að hætt sé við misdrætti.

51. gr.

Skylt er markeiganda að tilkynna mark sitt til prentunar í markaskrá fjallskilaumdæmisins. Mark, sem hvorki er prentað í gildandi markaskrá, né heldur auglýst í Lögbirtingablaði, skal talið niður fallið, og er þá öðrum heimilt að taka það upp. Þó skal sá, er áður átti mark, eiga forgangsrétt til marksins, ef hann tekur það upp innan 8 ára.

Nú tilkynna tveir eða fleiri fjáreigendur sama mark til prentunar í markaskrá, og skal þá erfðamark að öðru jöfnu ganga fyrir kaupamarki eða gerðamarki. Aðfluttur maður skal breyta marki sínu, þótt erfðamark sé, ef sammerkt á eða námerkt í sama afréttarfélagi.

Nú á maður kaupmark eða gjafamark, en annar sams konar gerðamark, og skal þá sá af bregða, er gerðamark á, en ef báðir eiga erfðamark, skal sá hafa, er á það markið, sem lengur hefur gengið í erfð. Verði ekki úr því skorið, skal sá hafa sem fleira á féð.

52. gr.

Sýslunefnd skal láta prenta markaskrá 8. hvert ár. Hver markeigandi skal koma marki sínu í skrána og greiða fyrir það gjald, sem sýslunefnd hefur ákveðið. Hvert heimili, sem á eitt eða fleiri mörk í skránni, skal fá eitt eintak af henni, og skal það fylgja jörðinni eða býlinu, þegar ábúendaskipti verða. Einnig skal sýslunefnd sjá um að nægilega mörg eintök af markaskránni verði send ókeypis til allra hreppa utan fjallskilafélagsins, er búast má við að fé gangi saman úr.

53. gr.

Hreppsnefndir skulu hver í sínum hreppi, samkvæmt fyrirmælum sýslunefndar eða markadómsmanns, safna mörkum í hreppnum og innheimta gjöld fyrir þau. Mörkum hvers hrepps sé safnað í heild eftir stafrófsröð og séu merki sett við nýupptekin mörk. Handritið skal síðan liggja frammi í 14 daga samkvæmt áður birtri auglýsingu hreppsbum til sýnis. Að því búnu sé markadómsmanni sýslunnar send þessi skrá úr hverjum hreppi ásamt gjöldunum.

54. gr.

Þegar markadómsmaður hefur fengið markaskýrslur allra hreppa, ber hann þær saman sín á milli og þær allar saman við gildandi markaskrá innan sýslu og utan, þar sem búast má við fjársamgöngum.

Heimilt er markadómsmanni að fella niður nýupptekin mörk, sem of lík eru eldri mörkum, en tilkynna skal hann það hlutaðeigendum og benda þeim á annað mark eða breytingar á marki, er komið gæti í staðinn.

Verði tillögum hans ekki mótmælt innan mánaðar frá því hann sendi þær frá sér, skulu þau mörk gilda til skráningar.

Að öðru leyti ber honum að taka til greina óskir og kröfur markeigenda, geti þær samrýmst ákvæðum þessarar reglugerðar.

55. gr.

Sýslunefnd felur markadómsmanni að búa markaskrána undir prentun og hafa umsjón með upptöku marka. Sýslunefnd ákveður honum þóknun fyrir starf sitt.

Markadómsmaður sér um útgáfu markaskrár. Hann gerir sér far um að koma á samræmi og festu á nöfn marka og að sammerkingar eigi sér ekki stað. Einnig er honum skylt að vinna að því, að burtfluttir markeigendur, sem ekki eiga fé, leggi niður mörk sín.

Í markaskrá skal raða mörkum eftir stafrófsröð.

56. gr.

Vilji einhver taka upp mark á milli þess sem markaskrá er samin, ber honum að sækja um það til markadómsmanns, sem auglýsir það í Lögbirtingablaði og tilkynnir það öllum hreppstjórum á fjallskilasvæðinu. Hreppstjórar sjá um, að markið sé fest inn á markaskrá þá, sem höfð er við sundardrátt í aðalrétt, hver í sinni sveit. Þeir fjáreigendur, sem inn í sýsluna flytja, fara eins að til að fá lögheimild fyrir marki sínu innan fjallskilaumdæmisins.

57. gr.

Það skal vera aðalregla að hver fjáreigandi hafi aðeins eitt fjármark.

Nú telur fjáreigandi sig þurfa að eiga tvö fjármörk, og má þá markadómsmaður leyfa það, ef honum þykir ástæða til. En hver fjáreigandi, sem á tvö fjármörk, skal gjalda tvöfalt fyrir skrásetningu eða prentun síðara marksins.

IX. KAFLI

Almenn ákvæði.

58. gr.

Sýslunefnd sér um, að reglugerð þessi sé prentuð og innheft með markaskránni.

59. gr.

Um brot gegn ákvæðum þessarar reglugerðar skal fara að hætti opinberra mála.

Reglugerð þessi, sem sýslunefnd Norður-Þingeyjarsýslu hefur samið, staðfestist hér með, samkvæmt sveitarstjórnarlögum nr. 58 29. mars 1961, og 3. gr. laga um af-réttarmálefni, fjallskil o. fl. nr. 42 12. maí 1969, til þess að öðlast þegar gildi og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Jafnframt fellur úr gildi fjallskilareglugerð Norður-Þingeyjarsýslu austan Jökulsár frá 15. apríl 1946 og síðari breytingar á henni.

Landbúnaðarráðuneytið, 28. júní 1974.

Halldór E. Sigurðsson.

Haukur Jörundarson.

REGLUGERÐ

um fjallskil í Kelduneshreppi í Norður-Þingeyjarsýslu.

I. KAFLI

Stjórn fjallskilamála.

1. gr.

Kelduneshreppur í Norður-Þingeyjarsýslu er eitt fjallskilafélag og teljast lönd allra jarða í hreppnum, vestan Bakkahlaups, innan fjallskilasvæðisins.